

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania P. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie

o odmowę umorzenia należności z tytułu zaległych składek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26 listopada 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 31 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 918/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją nr [...] z dnia 24 maja 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie, powołując się na art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz.U. 2012 r., poz. 1551; dalej także jako ustawa abolicyjna), odmówił P. S. umorzenia należności:

1/ z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w łącznej kwocie 8.972,16 zł;

2/ z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 3.613,94 zł

3/ z tytułu składek na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 229,44 zł.

Wyrokiem z dnia 1 września 2022 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję przez umorzenie P. S. należności z tytułu składek na

ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 8.972,16 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 3.613,94 zł oraz na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 229,44 zł.

W sprawie ustalono, że P. S. od dnia 16 grudnia 2005 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą „P. S.”. Przedmiotem działalności jest: produkcja pozostałych mebli, produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej, produkcja mebli biurowych i sklepowych, produkcja mebli kuchennych, zakładanie stolarki budowlanej, wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych oraz wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych.

Wnioskiem z dnia 23 grudnia 2014 r. P. S. zwrócił się o umorzenie należności na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Decyzją z dnia 23 lutego 2015 r. organ rentowy określił warunki umorzenia podając zaległości podlegające umorzeniu według stanu na dzień złożenia wniosku:

1/ na ubezpieczenie społeczne za okres od lutego 2008 r. do stycznia 2009 r. w łącznej kwocie z odsetkami 8.952,89 zł;

2/ na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2008 r. do grudnia 2008 r. w łącznej kwocie z odsetkami 3.651,99 zł;

3/ na Fundusz Pracy za okres od grudnia 2008 r. do stycznia 2009 r. w łącznej kwocie wraz z odsetkami 229,40 zł.

Organ rentowy jednocześnie zaznaczył, że warunkiem umorzenia powyższych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, w tym składek bieżących. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzeniu należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się tej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Następnie decyzją z dnia 26 stycznia 2016 r. zmieniono decyzję z dnia 23 lutego 2015 r. i wskazano, że umorzeniu według stanu na dzień złożenia wniosku podlegają zaległości:

1/ na ubezpieczenie społeczne za okres od lutego 2008 r. do stycznia 2009 r. w łącznej kwocie z odsetkami 8.972,16 zł;

2/ na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2008 r. do stycznia 2009 r. w łącznej kwocie z odsetkami 229,44 zł;

3/ na Fundusz Pracy za okres od grudnia 2008 r. do stycznia 2009 r. w łącznej kwocie wraz z odsetkami 229,40 zł.

Ponownie wskazano, że warunkiem umorzenia powyższych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, w tym składek bieżących.

W dniu 15 lutego 2016 r. P. S. zawarł z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddziałem w Lublinie umowę o rozłożenie na raty należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu. Należności zostały rozłożone na 60 rat. Termin płatności pierwszej raty ustalono na dzień 15 lutego 2016 r., a ostatniej na dzień 15 stycznia 2021 r.

Na podstawie aneksu nr 2 do umowy nr [...] strony ustaliły przesunięcie okresu spłaty rat o 3 miesiące. Pozostałe raty miały zostać uiszczone w następujących terminach: rata nr 1 do dnia 15 lipca 2020 r., rata nr 2 do dnia 15 sierpnia 2020 r., rata nr 3 do dnia 15 września 2020 r., rata nr 4 do dnia 15 października 2020 r., rata nr 5 do dnia 15 listopada 2020 r., rata nr 6 do dnia 15 grudnia 2020 r., rata nr 7 do dnia 15 stycznia 2021 r., rata nr 8 do dnia 15 lutego 2021 r., rata nr 9 do dnia 15 lutego 2021 r. i rata nr 10 do dnia 15 kwietnia 2021 r.

Rata nr 7 została opłacona po terminie (okoliczność bezsporna). Wnioskodawca nie dysponował środkami na opłacenie raty z uwagi na trudności w prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej wynikające z epidemii wirusa SARS-CoV-2. Otrzymywał wówczas telefony od klientów z prośbą o nieprzyjeżdżanie do nich „na montaż” zamówionych mebli z uwagi na obawę przed zarażeniem się wirusem, a bez osobistej wizyty nie mógł wykonać zamówień klientów i otrzymać wynagrodzenie.

Z uwagi na opłacenie raty nr 7 po terminie dokonano rozliczenia konta wnioskodawcy. Na dzień 27 stycznia 2021 r. nieobjęta układem ratalnym kwota do

zapłaty wynosiła 107,11 zł. Tego dnia wnioskodawca został wezwany przez organ rentowy do opłacenia różnicy składek nieobjętych umową ratałną w terminie 7 dni. Wezwanie to zostało odebrane w dniu 1 lutego 2021 r. Z uwagi na nieopłacenie należności w określonym terminie umowa o rozłożenie na raty należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu umowa nr [...] została zerwana z dniem 9 lutego 2021 r. Następnie pismem z dnia 19 lutego 2021 r. P. S. został poinformowany, że w terminie 7 dni może wystąpić z wnioskiem o utrzymanie w mocy umowy w przypadku dalszej chęci spłaty zadłużenia w ramach układu ratałnego.

W dniu 3 marca 2021 r. (data stempla pocztowego) P. S. złożył wniosek o utrzymanie warunków umowy ratałnej nr [...].

W dniu 22 marca 2021 r. wnioskodawca został wezwany do uzupełnienia wniosku przez uiszczenie w terminie 7 dni zaległości z powodu nieterminowego opłacenia rat wraz z należnymi odsetkami oraz ewentualnych składek bieżących pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania. Wezwane to zostało doręczone w dniu 25 marca 2021 r.

Zadłużenie, które powstało po zerwaniu umowy ratałnej P. S. uregulował wraz z odsetkami w dniach 12 i 30 kwietnia 2021 r. W tej sytuacji wniosek o utrzymanie warunków umowy ratałnej nr [...] został pozostawiony bez rozpoznania.

W konsekwencji organ rentowy uznał, że umowa o układ ratałny została zerwana z dniem 9 lutego 2021 r. (okoliczność bezsporna).

Na dzień wydania zaskarżonej decyzji zadłużenie objęte układem ratałnym zostało opłacone w całości. Pozwany organ rentowy wydał mimo to zaskarżoną decyzję, podnosząc, że wnioskodawca nie uregulował w oznaczonym terminie niepodlegających umorzeniu należności z tytułu zaległych składek, a tym samym nie zostały spełnione warunki niezbędne do umorzenia wskazanych powyżej należności, określone w art. 1 ust 10 ustawy abolicyjnej o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy wydał decyzję o odmowie umorzenia skarżącemu należności składkowych z naruszeniem art. 1 ust. 10 i ust. 12 ustawy abolicyjnej. Zgodnie z treścią tych przepisów warunkiem umorzenia

należności jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji niepodlegających umorzeniu zaległości składkowych. Bezsprzecznie w dniu wydania zaskarżonej decyzji, to jest w dniu 24 maja 2021 r., zadłużenie objęte układem ratalnym zostało opłacone w całości.

Okoliczność, że P. S., wobec zerwania umowy ratalnej, opłacił należności po upływie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia, tj. po 1 marca 2017 r., zdaniem Sądu Okręgowego, nie ma znaczenia w kontekście kategoriycznego brzmienia art. 1 ust. 10 ustawy. Zestawienie treści art. 1 ust. 10, 11, 12 i 13 ustawy prowadzi do wniosku, że ostatecznym, rozstrzygającym warunkiem umorzenia bądź odmowy umorzenia należności składkowych jest posiadanie lub nieposiadanie na dzień wydania decyzji zaległości składkowych niepodlegających abolicji. W przypadku, gdy płatnik uiści należności niepodlegające umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia, a na dzień wydania decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej, jego konto będzie wykazywało zaległości, organ rentowy odmówi umorzenia zaległych należności.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2023 r., oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, że porozumienie (układ) w zakresie rozłożenia na raty jest oparte na umowie cywilnoprawnej, która nie jest wykluczona w odniesieniu do należności składkowych (w tym przypadku kompetencja organu rentowego ma umocowanie w art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej oraz w art. 29 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497). Przy takim założeniu nieuprawnione jest całkowite oderwanie się od winy jako przesłanki odpowiedzialności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.). Oczywiście wykonanie zobowiązania wynikającego z umowy o rozłożeniu na raty należności składkowych niepodlegających umorzeniu stanowi warunek abolicji składek. Jednak w przypadku umowy cywilnoprawnej dłużnik może podnosić brak zawinienia w nieopłaceniu rat w terminie wynikający z okoliczności obiektywnie uniemożliwiających mu wykonanie umowy. Przykładowo, może to być choroba własna dłużnika, konieczność opieki nad inną osobą albo

poważne ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej związane z pandemią COVID-19. Odwołanie się w takiej sytuacji do art. 471 k.c. jest możliwe w zakresie zobowiązania wynikającego z umowy cywilnoprawnej, a taką jest umowa o rozłożeniu na raty należności składkowych niepodlegających umorzeniu, o czym była już wyżej mowa. Jeżeli więc strony zawrą układ ratalny (umowę), to znaczenie ma wykonanie umówionego zobowiązania. W aspekcie abolicji składkowej znaczenie ma termin spłaty rat i opłacenie należności, a zatem nieposiadanie niepodlegających umorzeniu należności składkowych na dzień wydania decyzji abolicyjnej. Wówczas, skoro o terminie płatności powyższych należności decyduje umowa, a nie bezpośrednio ustawa, to nie jest wykluczona ocena zawinienia dłużnika w płatności raty. Znaczenie ma realizacja zobowiązania i tę należy ocenić po zachowaniu płatnika. Innymi słowy, właśnie umowa ratalna (cywilnoprawna) nie pozwala na zastosowanie reżimu odpowiedzialności absolutnej, czyli utraty dobrodziejstwa określonego w ustawie abolicyjnej, w tym konkretnym przypadku ze względu na nieznaczne opóźnienie w płatności jednej raty. Organ rentowy zarówno w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, jak i w postępowaniu apelacyjnym nie przedstawił dowodów kwestionujących wskazaną przez P. S. przyczynę nieopłacenia w terminie raty nr 7, której termin płatności przypadał na dzień 15 stycznia 2021 r. Termin ten przypadał w szczytowym okresie pandemii COVID-19, co jest faktem powszechnie znanym, niewymagającym dowodu (art. 228 § 1 k.p.c.). Istniały wówczas bardzo poważne ograniczenia w wykonywaniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Z niekwestionowanych przez organ rentowy twierdzeń ubezpieczonego wynika, że na początku 2021 r. jego klienci w obawie przed zarażeniem wirusem SARS-CoV-2 masowo przekazywali mu drogą telefoniczną prośby o nieprzyjeżdżanie do nich na montaż zamówionych wcześniej mebli. Konsekwencją tego był oczywiście brak wpłat przez klientów umówionych wcześniej wynagrodzeń za wykonanie i montaż przez P. S. zamówionych mebli. Niewątpliwie były to obiektywne, nadzwyczajne i niezależne od wnioskodawcy okoliczności uniemożliwiające pozyskanie środków niezbędnych na opłacenie w terminie raty nr 7 i następnych, a więc uniemożliwiające mu wykonanie umowy ratalnej. W tej sytuacji brak było podstaw do uznania, jak przyjął to organ rentowy, że nieopłacenie w terminie raty nr 7 spowodowało powrót do ustawowego okresu

spląty niepodlegających umorzeniu należności składkowych w terminie 12 miesięcy od zawarcia umowy (art. 1 ust. 11 i 12 oraz ust. 10 ustawy abolicyjnej), gdy termin płatności rat wykracza poza ten okres, a także gdy przekroczenie terminu raty jest nieznaczne i usprawiedliwione szczególnymi okolicznościami (poważne ograniczenia w wykonywaniu działalności gospodarczej spowodowane pandemią COVID-19).

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny uznał zarzut obrazy przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 1 ust. 11 i 12 w związku z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej, za nieuzasadniony.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 1 ust. 11 i 12 w związku z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej w związku z art. 471 k.c. przez przyjęcie, że organ rentowy powinien „uznać brak zawinienia w nieopłaceniu rat w terminie” i ustalić, że P. S. spełnił warunki do umorzenia należności niepodlegających umorzeniu w sytuacji, gdy nie opłacił w terminie 12 miesięcy (tj. do 1 marca 2017 r.) od daty uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia należności niepodlegających umorzeniu a umowa ratalna nr [...] została rozwiązana z dniem 9 lutego 2021 r. z uwagi na to, że P. S. zalegał z opłatą rat oraz nie zwrócił się z wnioskiem o utrzymanie w mocy umowy ratalnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie i wyjaśnienia, czy w przypadku złożenia wniosku o abolicję na podstawie ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność i zawarcia umowy ratalnej na należności niepodlegające umorzeniu, organ w sytuacji nieopłacenia w terminie rat powinien „badać stopień zawinienia nieopłacenia rat w terminie” w sytuacji, gdy dłużnik nie złożył wniosku o utrzymanie w mocy umowy ratalnej. Skarżący wskazał na wyroki: Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 marca 2023 r., III AUa 1677/22, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - z dnia 17 listopada 2022 r., III AUa 553/21 oraz postanowienie Sądu Najwyższego „z dnia 7 lutego 2018 r., II UZ 1117/17” (powinno być: II UZ 111/17, LEX nr 3373365), z których ma wynikać ta przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przesłanka w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (na którą powołuje się skarżący) występuje wtedy, gdy określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź gdy jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 42436, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Należy zatem podkreślić, że o rzeczywistych rozbieżnościach w judykaturze można mówić tylko wówczas, gdy brak zgodności rozstrzygnięć dotyczy takich samych lub bardzo zbliżonych stanów faktycznych, co skarżący powinien wykazać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710).

Przedstawiane wątpliwości i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest też wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą

przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Należy jednak podkreślić, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jak i analogicznie nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W tym kontekście wskazać należy, że w wyroku z dnia 20 lutego 2019 r., III UK 45/18 (LEX nr 2622362) Sąd Najwyższy uznał, że niedochowanie 12-miesięcznego terminu nie może obciążać ubezpieczonego, gdy spłacił w tym terminie wszystkie wskazane mu przez organ rentowy kwoty jako należności niepodlegające umorzeniu i nie może go obciążać niespłacenie niewielkiej kwoty

zadłużenia, o której nie został w porę poinformowany przez organ rentowy (tj. kwoty 78,24 zł stanowiącej koszty egzekucyjne), mimo że dochował należytej staranności, aby spełnić ustawowy warunek zastosowania instytucji abolicji. Takie zachowanie organu rentowego narusza zasady wynikające z art. 8 k.p.a. i art. 9 k.p.a. Z kolei w wyroku z dnia 5 lutego 2019 r., III UK 38/18 (LEX nr 2615810), Sąd Najwyższy wypowiedział, że „zakres temporalny ustawy abolicyjnej określa art. 1 ust. 11. Polega on na określeniu 12-miesięcznej granicy czasowej na spłatę niepodlegających umorzeniu należności liczonej od daty uprawomocnienia się decyzji warunkowej. Z zestawienia tych przepisów wynika, że warunkiem umorzenia należności składkowych jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji umarzającej nie jakichkolwiek niepodlegających umorzeniu składek, lecz tylko tych, które podlegały spłacie w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji warunkowej. Określenie początku terminu na datę uprawomocnienia się decyzji warunkowej przemawia za tym, że chodzi o należności znane już w tej dacie, a nie takie, które ewentualnie powstaną w przyszłości. Gdyby warunkiem umorzenia należności podlegających abolicji miało być tzw. „czyste konto” wnioskodawcy w zakresie składek niepodlegających umorzeniu, określanie 12-miesięcznego terminu (od uprawomocnienia się decyzji wstępnej) na ich opłacenie byłoby bezprzedmiotowe”.

Z kolei w wyroku z dnia 13 czerwca 2019 r., III UK 178/18 (LEX nr 2688441), Sąd Najwyższy uznał, że przewidziana w ustawie abolicyjnej umowa ratalna, obejmująca należności niepodlegające umorzeniu, samodzielnie określa termin płatności tych należności. Niepełne jej wykonanie nie powoduje powrotu do ustawowego okresu spłaty tych należności w terminie 12 miesięcy od zawarcia umowy wstępnej (art. 1 ust. 11 i ust. 12 oraz ust. 10 tej ustawy), gdy termin płatności rat wykraczał poza ten okres, a także gdy przekroczenie terminu ostatniej raty jest niewielkie (jednodniowe) i usprawiedliwione szczególnymi okolicznościami (chorobą dziecka). Sąd Najwyższy w tym wyroku zauważył, że porozumienie w zakresie rozłożenia należności na raty oparte jest na umowie cywilnoprawnej, która nie jest wykluczona w odniesieniu do należności składkowych (w tym przypadku kompetencja organu ma umocowanie w art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej i w art. 29 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Przy takim założeniu nieuprawnione jest całkowite oderwanie się od winy jako przesłanki odpowiedzialności z tytułu

niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.). Oczywiście wykonanie zobowiązania stanowi warunek abolicji składek, jednak w przypadku umowy cywilnej płatnik może podnosić brak zawinienia wynikający z okoliczności obiektywnie uniemożliwiających mu wykonanie umowy. Również w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2018 r., III UK 150/17 (LEX nr 2561634) nie wykluczono, że znaczenie może mieć okoliczność, że niewykonanie obowiązku uiszczenia poszczególnych rat w terminie spowodowane zostało nadzwyczajnymi i niezależnymi od wnioskodawczyni okolicznościami.

Co więcej, w żadnym z orzeczeń przywołanych na uzasadnienie tezy o rozbieżności w orzecznictwie sądów nie wykluczono badania winy wnioskodawcy w niewykonaniu postanowień umowy ratalnej (przesłanki odpowiedzialności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania - art. 471 k.c.) i wpływu tej okoliczności na umorzenie zaległości składowych.

W rezultacie więc wskazywane przez skarżącego wątpliwości prawne zostały już wyjaśnione przez Sąd Najwyższy, a wykładnia, komentowanych przepisów do której zastosował się Sąd Apelacyjny, nie jest kontrowersyjna dlatego, że w orzecznictwie sądów nie ma wypowiedzi negujących przyjętą interpretację.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).